

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

I. Опис навчальної дисципліни

«Основи корекційної педагогіки та логопедії»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	<u>Галузь знань</u> 01 Освіта / Педагогіка <u>Спеціальність</u> 012 Дошкільна освіта <u>Освітньо-професійна програма</u> Дошкільна освіта <u>Освітній рівень</u> бакалавр	<u>Нормативна / Вибіркова</u>
Кількість годин / кредитів <u>150 / 5</u>		Рік навчання <u> 3 </u>
		Семестр <u>6</u> -ий <u> </u>
		Лекції <u>28</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) <u>26</u> год.
	Самостійна робота <u>86 год.</u>	
	Консультації <u>10 год.</u>	
		Форма контролю: <u>екзамен</u>
Мова навчання <u>українська</u>		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові Брушневська Ірина Миколаївна

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання -

Посада старший викладач

Контактна інформація 0508762003, brush-ira@ukr.net

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Програма з навчальної дисципліни «Основи корекційної педагогіки та логопедії» є нормативним документом Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Педагогічна освіта, напряму підготовки 012 «Дошкільна освіта» денної форми навчання. Навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи корекційної педагогіки та логопедії».

Викладання курсу «Основи корекційної педагогіки та логопедії» будується на основі тісного зв'язку теорії та практики: на навчанні студентів вмінню спостерігати та аналізувати різні види порушень психофізичного розвитку, виявляти наявні труднощі у навчанні та вихованні, знаходити способи їх корекції та компенсації.

2. Вивчення навчальної дисципліни «Основи корекційної педагогіки та логопедії» направлене на формування професійної компетенції студентів, їхньої готовності до організації логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку, облаштування корекційно-розвиваючого освітнього середовища, вибору та використання методичного і технічного забезпечення, здійснення логопедичної корекційно-педагогічної діяльності у закладах освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: для освоєння дисципліни використовують знання, вміння і навички, сформовані у ході вивчення дисциплін «Вікова фізіологія з основами гігієни», «Педагогіка дошкільна», «Методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку», «Психологія педагогічна та дитяча». Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисципліни «Основи інклюзивної освіти».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета: формування у студентів теоретико-методологічних знань про всі види порушень мовлення, про причини, що їх викликають, шляхи їх подолання та попередження; отримання практичних навичок роботи з дітьми дошкільного віку, що мають порушення мовленнєвої діяльності, на основі засвоєних прийомів виявлення, корекції та профілактики мовленнєвих розладів.

Завдання курсу:

- надати студентам теоретичні знання щодо загальної характеристики мовленнєвих порушень в історичному аспекті, етіології, механізмів, симптоматики, класифікації, динаміки протікання за умов спонтанного та цілеспрямованого навчання та виховання;
- сформуванати у студентів уміння правильно діагностувати мовленнєві вади та визначати ефективні шляхи корекційного впливу на розвиток дітей із порушеннями мовленнєвої діяльності;
- ознайомити студентів з питаннями організації логопедичної допомоги та профілактики мовленнєвих порушень в умовах закладу дошкільної освіти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- знати: види мовленнєвих порушень, їх причини, механізми, структуру, симптоматику; методики корекційної роботи з подолання мовленнєвих вад;
- вміти: – проводити кваліфіковане психолого-педагогічне обстеження з метою визначення протікання психічного розвитку, відповідності його віковим нормам, а також структури дефекту при мовленнєвих порушеннях;
- володіти методами диференційованої діагностики для визначення виду порушень;
 - здійснювати корекційний вплив, володіти методами навчання та виховання дітей з різною мовленнєвою патологією;
 - впроваджувати в практику різні профілактичні засоби з метою попередження виникнення мовленнєвих вад або вторинних відхилень у психічному розвитку дитини;

– здійснювати консультування дітей та дорослих з відхиленнями у мовленнєвому розвитку, їхніх батьків та педагогів з проблеми навчання, розвитку, життєвого та професійного самовизначення.

4. Результати навчання (компетентності).

Вивчення навчальної дисципліни орієнтоване на такі компетентності:

Інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційній освітньо-виховній), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

1. Інструментальні компетентності:

- здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел;
- уміння ідентифікувати, формулювати та розв'язувати завдання;
- знання та розуміння предметної області та розуміння фаху;
- уміння думати абстрактно, аналізувати та синтезувати;
- навички використання інформаційних та комунікативних технологій;
- уміння приймати обґрунтовані рішення.

2. Міжособистісні компетентності:

- уміння працювати в команді;
- уміння діяти на основі етичних міркувань;
- здатність працювати в міждисциплінарній команді.

3. Системні компетентності:

- уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадянською свідомістю;
- визначеність та наполегливість при виконанні отриманих завдань та покладеної відповідальності;
- уміння адаптуватись до нових ситуацій.

Фахові компетентності:

1. Загальнопрофесійні компетентності

- глибокі знання та розуміння сучасних уявлень про принципи державної політики у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, завдання, напрями, зміст, методи, засоби, форми корекційної допомоги особам з порушеннями психофізичного розвитку, про шляхи вирішення актуальних проблем корекційної освіти;

- глибокі знання та розуміння засад правової, фінансової, медичної, реабілітаційної, соціально-побутової, психолого-педагогічної підтримки осіб з порушеннями психофізичного розвитку, принципи комплексного підходу до вирішення їхніх проблем.

2. У сфері корекційно-педагогічної діяльності

- глибокі знання та розуміння сучасних уявлень про зміст, принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку;

- здатність до забезпечення мультидисциплінарної взаємодії при вирішенні актуальних корекційно-педагогічних завдань.

3. У сфері діагностико-аналітичної і консультативної діяльності

- здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні етіології, симптоматики, патогенезу, психологічних механізмів порушень мовленнєвого розвитку;

- здатність до психолого-педагогічного вивчення осіб з порушеннями психофізичного розвитку з метою виявлення особливостей їхнього розвитку, здійснення комплексного супроводу; прогнозування їхніх потреб у корекційно-педагогічних, спеціальних психологічних, медичних та соціальних послугах;

- уміння консультувати осіб з порушеннями психофізичного розвитку, батьків (законних представників) дітей з психофізичними порушеннями з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і абілітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життєдіяльності;

– уміння консультувати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

4. У сфері організаційно-управлінської діяльності (лідерство, менеджмент та командна робота)

– здатність працювати з окремими людьми та командами з метою сприяння високоякісному комплексному супроводу особистості з порушеннями психофізичного розвитку;

– здатність до організації корекційно-педагогічного процесу в освітніх установах;

– здатність до керівництва педагогічним колективом з метою удосконалення освітньо-корекційного процесу;

– уміння здійснювати моніторинг ефективності корекційно-педагогічного, абілітаційного та реабілітаційного процесів в освітніх установах;

– здатність застосовувати професійно-профільовані знання з освітнього менеджменту в управлінській діяльності.

5. У сфері культурно-просвітницької діяльності

– уміння проектувати і реалізовувати культурно-просвітницькі програми роботи з населенням з проблем формування толерантного ставлення до осіб з психофізичними порушеннями, взаємодії в процесі їх адаптації і інтеграції в суспільстві;

– здатність використовувати професійно-профільовані знання у залученні до спільної діяльності недержавних (зокрема батьківських організацій та організацій інвалідів) для вирішення питань корекційної освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку;

– здатність використовувати професійно-профільовані знання при здійсненні інформаційної роботи серед населення стосовно питань корекційної освіти.

Загальні питання логопедії як науки про порушення мовлення та шляхи їх подолання і попередження						
Тема 7. Предмет та завдання логопедії.	17	2	2	13		3
Тема 8. Причини мовленнєвих розладів.	17	2	2	13		3
Тема 9. Вади усного мовлення дітей.	4	2	2			3
Тема 10. Анатомо-фізіологічні основи сприймання та вимови звуків.	2	2	2			
Тема 11. Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення дітей. Вади звуковимови у дітей.	5	2	2		1	4
Тема 12. Загальний недорозвиток мовлення дітей.	7	2	2		3	3
Тема 13. Заїкання у дітей дошкільного віку.	4	2	2			3
Тема 14. Тяжкі порушення мовлення дітей (алалія, афазія).	4	2	2			3
Разом за модулем 2	60	16	16	26	4	22
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
ІНДЗ						-
Інше (вказати)						
Всього годин / Балів	150	28	26	86	10	100

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Загальні питання корекційної педагогіки. Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами психофізичного розвитку та система організації спеціальної роботи з ними.

Практичне заняття 1.

Предмет та завдання корекційної педагогіки. Закономірність психічного розвитку в нормі і патології (2 год)

План

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Мета та завдання корекційної педагогіки як науки про дітей з особливими освітніми потребами. Соціальне значення корекційної педагогіки на сучасному етапі.

2. Взаємозв'язок корекційної педагогіки з педагогікою та психологією, іншими науками.

3. Сутність психічного розвитку дитини за умов типового розвитку.

4. Роль біологічних і соціальних чинників в процесі психічного розвитку дитини.

5. Складові поняття «дитина з особливими освітніми потребами». Закономірності психічного розвитку дітей за умов дизонтогенезу.

6. Складність структури порушеного розвитку дітей. Л.С. Виготський про аномальний розвиток.

7. Класифікація, причини виникнення порушень психофізичного розвитку. Компенсаторні та корекційні можливості дітей з особливими освітніми потребами.

10 Психолого-педагогічні умови ефективності корекційно-виховної роботи з дітьми із ООП в умовах загального та спеціального навчально-реабілітаційного закладу.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 2.

Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами інтелектуального розвитку (2 год)

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Поняття «розумова відсталість», «олігофренія». Причини виникнення олігофренії у дітей.
 2. Ступені олігофренії, їх коротка характеристика:
 - а) легка; б) помірна; в) виражена; г) глибока розумова відсталість.
 3. Загальна психолого-педагогічна характеристика розумово відсталих дітей (стан сприймання, пам'яті, уяви, мислення, уваги).
 4. Охарактеризувати особливості мовлення дітей із порушеннями інтелекту.
 5. Охарактеризувати стан емоційно-вольової сфери дітей-олігофренів.
 6. Особливості педагогічної роботи з дітьми, що мають зниження інтелекту.
- II. Виконання самостійної роботи в зошиті.
- III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 3.

Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримками психічного розвитку (2 год).

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Поняття «затримка психічного розвитку», характеристика цього дефекту, причини виникнення.
2. Медична та психологічна класифікація дітей із затримкою психічного розвитку.
3. Особливості астенічного та церебрастенічного стану у дітей, його прояви.
4. Особливості психофізичного інфантилізму у дітей, його прояви.

5. Особливості синдрому гіперактивності з дефіцитом уваги, його прояви.
6. Психолого-педагогічна характеристика дітям із ЗПР.
7. Диференціація дітей із ЗПР та із розумовою відсталістю.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 4

Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами аналізаторів (2 год)

- I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.
 1. Значення слуху в процесі становлення особистості дитини.
 2. Причини виникнення вад слуху у дітей.
 3. Структура дефекту при глухоті. Характеристика глухих дітей.
 4. Структура дефекту при приглухуватості. Характеристика слабочуючих дітей.
 5. Розвиток слуху та мовлення глухих та приглухуватих дітей
 6. Наслідки ранньої втрати слуху дітьми. Вторинні відхилення при вадах слуху.
 7. Напрями корекційно-виховної роботи з дітьми, що мають вади слуху.
 8. Значення зору в житті дитини. Причини виникнення вад зору у дітей.
 9. Ступені зниження зору у дітей.
 10. Порівняльна характеристика стану зору дітей слабозорих та сліпих.
 11. Напрями корекційно-виховної роботи з дітьми, що мають вади зору.
- II. Виконання самостійної роботи в зошиті.
- III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 5

Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами емоційно-вольової сфери (2 год)

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Характеристика різних видів порушень емоційної сфери у дітей.
2. Причини виникнення порушень емоційно-вольової сфери дитини.
3. Загальна характеристика дітей з емоційними та поведінковими порушеннями.
4. Реактивні стани та конфліктні переживання.
5. Діти з психопатичними формами поведінки. Основні ознаки психопатій, фактори, що їх викликають.
6. Корекційна робота з дітьми, що мають розлади в емоційно-вольовій сфері.
7. Діти з розладами спектру аутизму. Корекційна робота із дітьми зазначеної категорії.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Змістовий модуль 2.

Загальні питання логопедії як науки про порушення мовлення та шляхи їх подолання і попередження

Практичне заняття 6

Предмет та завдання логопедії (2 год)

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Логопедія як наука, її становлення та розвиток.
2. Мета та завдання логопедії на сучасному етапі.
3. Методологічні основи логопедії.
4. Зв'язок логопедії з іншими науками.
5. Принципи та методи логопедії як науки.
6. Значення вивчення логопедії.
7. Актуальні проблеми сучасної логопедії.
8. Визначити понятійно-категоріальний апарат логопедії.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 7

Причини мовленнєвих розладів (2 год)

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Основні причини виникнення порушень мовленнєвого розвитку дітей.

2. Характеристика передумов виникнення розладів мовлення.

3. Характеристика екзогенно-органічних чинників як причин мовленнєвих вад.

4. Роль спадкових чинників у виникненні мовленнєвих вад.

5. Роль соціальних чинників у виникненні вад мовлення.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 8

Вади усного мовлення дітей (2 год)

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Сучасні клініко-педагогічна та психолого-педагогічна класифікації мовленнєвих розладів.

2. Характеристика дітей з вадами мовлення.

3. Основні форми дислалії.

4. Загальна характеристика дизартрії.

5. Диференціація дизартрії та дислалії.

6. Основні форми ринолалії.

7. Специфіка порушень усного мовлення при ринолалії.

8. Характеристика алалії, порівняння її з іншими розладами.

9. Характеристика афазії, порівняння її з іншими розладами.

10. Причини та симптоми заїкання. Особливості заїкання у дошкільнят.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 9

Анатомо- фізіологічні основи сприймання та вимови звуків (2 год)

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Характеристика центрального відділу апарату мовлення.
2. Характеристика периферичного відділу апарату мовлення
3. Зв'язок між центральним та периферичним відділами апарату мовлення.

4. Будова аналізатору слуху.
5. Дихальний відділ апарату мовлення
6. Голосовий відділ апарату мовлення.
7. Артикуляційний відділ апарату мовлення.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 10

Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення дітей. Вади звуковимови у дітей (2 год)

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Характеристика основних ознак фонетико-фонематичного недорозвитку у дітей.

2. Причини виникнення фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення.

3. Характеристика «ротацізму».
4. Характеристика «ламбдацізму».
5. Характеристика «свистячого сигматизму».
6. Характеристика «шиплячого сигматизму».
7. Діагностика фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення.

8. Основні шляхи корекційної роботи з дітьми із ФФНМ.
 9. Етапи корекційної роботи з усунення вад фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення дошкільників.
- II. Виконання самостійної роботи в зошиті.
 - III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 11

Загальний недорозвиток мовлення дітей (2 год)

- I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.
 1. Характеристика загального недорозвитку мовлення як системного порушення.
 2. Причини виникнення загального недорозвитку мовлення.
 3. Характеристика загального недорозвитку мовлення I рівня.
 4. Психолого-педагогічна характеристика дітей із загальним недорозвитком мовлення II рівня.
 5. Характеристика загального недорозвитку мовлення III рівня.
 6. Характеристика загального недорозвитку мовлення IV рівня.
 7. Основні напрямки корекційної роботи з дітьми при загальному недорозвитку мовлення.
- II. Виконання самостійної роботи в зошиті.
- III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 12

Заїкання у дітей дошкільного віку (2 год)

- I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.
 1. Загальна характеристика заїкання як складного психофізичного розладу.
 2. Причини виникнення заїкання.
 3. Зміни в стані центральної нервової системи дитини, що заїкається.
- Поняття «гіпергідроз», «лабільність», «енурез», «енкопрез», «вегетодистонія», «логоневроз» та ін.

4. Класифікація заїкання.
5. Первинні та вторинні чинники в структурних проявах заїкання.
6. Корекційно-педагогічний вплив на мовлення та особистість дитини, що заїкається.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Практичне заняття 13

Тяжкі порушення мовлення у дітей (2 год)

I. Перевірка теоретичної підготовленості студентів до заняття.

1. Визначення та основні характеристики алалії та афазії у дітей та дорослих.

2. Характеристика основних форм алалії та афазії.

3. Характеристика особистісних особливостей дитини з алалією та афазією.

4. Основні види алалії.

5. Порівняльна характеристика дитини з алалією (афазією) та розумовою відсталістю.

6. Корекційна робота з дітьми з алалією та афазією.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Модуль I. Загальні питання корекційної педагогіки. Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами психофізичного розвитку та система організації спеціальної роботи з ними.

Практичне заняття 1.

Предмет та завдання корекційної педагогіки. Закономірність психічного розвитку в нормі і патології.

1. Скласти порівняльну таблицю «Своєрідність розвитку дитини в нормі та при порушенні психофізичного розвитку».
2. Конспект праці Є.Ф. Соботович «Психолінгвістична періодизація онтогенезу дитячого мовлення».

Практичне заняття 2.

Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами інтелектуального розвитку

1. Скласти план психолого-педагогічної характеристики дитини із порушеннями інтелектуального розвитку.
2. Скласти схему «Корекційна робота з дітьми, що мають помірну розумову відсталість».

Практичне заняття 3.

Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримками психічного розвитку

1. Скласти порівняльну таблицю «Диференційна діагностика затримки психічного розвитку і педагогічної занедбаності».
2. Аналіз програми розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку «Віконечко».

Практичне заняття 4

Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами аналізаторів

1. Розробити пам'ятку для батьків «Попередження та профілактика порушень зору та слуху у дітей дошкільного віку».
2. Аналіз програмно-методичного комплексу «Програма розвитку дітей сліпих та зі зниженим зором від народження до 6 років» та програми розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом «Стежки у світ».

Практичне заняття 5

Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з вадами емоційно-вольової сфери

1. Скласти план психолого-педагогічної характеристики дитини дошкільного віку із порушеннями емоційно-вольової сфери.
2. Аналіз комплексної програми розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом «Розквіт».

Змістовий модуль 2.

Загальні питання логопедії як науки про порушення мовлення та шляхи їх подолання і попередження

Практичне заняття 6

Предмет та завдання логопедії

1. Історичні шляхи розвитку логопедії.
2. Скласти схему «Актуальні питання сучасної корекційної педагогіки та логопедії».

Практичне заняття 7

Причини мовленнєвих розладів

1. Скласти таблицю «Етіологія порушень мовленнєвої діяльності».
2. Порівняти причини недорозвитку дитячого мовлення з дефектами сформованого мовлення.

Практичне заняття 8

Вади усного мовлення дітей

1. Скласти таблицю класифікації мовленнєвих порушень.
2. Порівняти визначення дислалії в роботах М.Є. Хватцева, О.В. Правдіної, О.А. Токаревої. Встановити їх подібність та відмінність.
3. Розробити комплект дидактичних матеріалів для обстеження фонематичних процесів у дітей з ФФНМ.

Практичне заняття 9

Анатомо- фізіологічні основи сприймання та вимови звуків

1. Розкрити акустичні основи голосоутворення.
2. Дати характеристику окремим формам функціональних та органічних вад голосу.

Практичне заняття 10

Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення дітей. Води звуковимови у дітей

1. Скласти таблицю «Нормативні показники розвитку фонетико-фонематичної сторони мовлення в онтогенезі».
2. Скласти план психолого-педагогічної характеристики дитини дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення.

Практичне заняття 11

Загальний недорозвиток мовлення дітей

1. Скласти схему «Загальний недорозвиток мовлення з позицій порівняльного аналізу клініко-педагогічної та психолого-педагогічної класифікацій».
2. Підібрати питання для виявлення особливостей загального та мовленнєвого розвитку дитини (під час збору анамнезу, тобто під час бесіди з батьками). Скласти опитувальник.

Практичне заняття 12

Заїкання у дітей дошкільного віку

1. Розробити дидактичні матеріали для обстеження лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення у дітей із заїканням.
2. Скласти психолого-педагогічну характеристику дошкільника із заїканням за результатами спостереження за його ігровою та навчальною діяльністю.

Практичне заняття 13

Тяжкі порушення мовлення у дітей

1. Аналіз положення «Про порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу».
2. Аналіз даних обстеження дітей із ТПМ. Заповнення індивідуальної мовленнєвої картки обстеження дитини з ТПМ. Висновки за матеріалами власного дослідження.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання (усних повідомлень і практичних завдань із питань курсу, аналізу наукової й навчально-методичної літератури, самостійна й індивідуальна робота за темами, виконання тестових завдань і т. ін.) здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтоване на чинних нормативних документах.

Форми поточного контролю: практичні заняття, індивідуальні завдання.

Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

Форми підсумкового контролю: екзамен.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

— Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

— Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; звіт, реферат.

— Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань (дедлайн);
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3 бали	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано

	його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
1 бал	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•Словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, вебсервіс Google Classroom), семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда.

•Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- навчальні посібники;
- опорні конспекти лекцій;
- робоча навчальна програма;
- презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

Питання до екзамену

1. Предмет та завдання корекційної педагогіки.
2. Поняття «дитина із особливими освітніми потребами» та особливості аномального розвитку.
3. Основні категорії дітей із порушеннями психофізичного розвитку.
4. Основні причини порушень психофізичного розвитку у дітей.
5. Складність структури та особливості процесу аномального розвитку.
6. Характеристика ступеня та якості первинного дефекту, своєрідність вторинних відхилень.
7. Значення корекції та компенсації аномального розвитку як основної проблеми дефектології.
8. Корекційна робота у спеціальних навчальних закладах та умови її ефективності.
9. Галузі дефектології та їх завдання.
10. Діти з гіпердинамічним синдромом та дефіцитом уваги.
11. Вплив психічних особливостей розумово відсталих дітей на їхню діяльність.
12. Характеристика ідіотії.
13. Педагогічна характеристика дітей із ЗПР.
14. Характеристика астенічного стану при ЗПР.
15. Характеристика церебрастенічного стану при ЗПР.
16. Характеристика психофізичного інфантилізму при ЗПР.
17. Характеристика стану дисгармонійного розвитку при ЗПР.
18. Олігофренія. Ступені розумової відсталості.
19. Характеристика дисграфій в учнів початкових класів.
20. Причини виникнення розумової відсталості.
21. Характеристика дислексій в учнів початкових класів.
22. Характеристика розладів вищої нервової діяльності при олігофренії.
23. Дефектологія як галузь педагогічної науки.
24. Навчання та розвиток аномальних дітей.
25. Особливості розвитку психічних процесів дітей-олігофренів.

26. Основні завдання дефектології.
27. Основні принципи та методи дефектології.
28. Вплив психічних особливостей розумово відсталих дітей на їхню діяльність.
29. Допоміжні школи та їх завдання.
30. Характеристика психофізичного інфантилізму при ЗПР.
31. Поняття “затримки психічного розвитку” та її класифікація.
32. Характеристика загального недорозвитку мовлення у дітей.
33. Особливості корекційно-виховного процесу в школі інтенсивної педагогічної корекції.
34. Диференціація стану ЗПР та легкої розумової відсталості.
35. Складність структури та особливості процесу аномального розвитку.
36. Особливості розвитку психічних процесів дітей із порушенням мовленнєвого розвитку.
37. Характеристика основних категорій аномальних дітей.
38. Диференціація стану ЗПР та олігофренії.
39. Вплив психічних особливостей розумово відсталих дітей на їхню діяльність.
40. Навчання та розвиток дітей із ООП.
41. Педагогічна характеристика дітей із ЗНМ.
42. Вплив психічних особливостей розумово відсталих дітей на їхню діяльність.
43. Складність структури та особливості процесу аномального розвитку.
44. Причини затримки мовленнєвого розвитку у дітей.
45. Навчання та розвиток дітей, що заїкаються.
46. Характеристика фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення у дітей.
47. Психолого-педагогічна характеристика дітей-логопатів.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно

60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Питання забезпечення дотримання законодавства у галузі інтелектуального права

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності.

Окреслимо його основні складові:

- ✓ Скласти всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.
- ✓ Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.
- ✓ Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів.
- ✓ Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.
- ✓ Створення власних навчальних ресурсів, видання наукової продукції має відбуватися з дотриманням вимог Закону України «Про авторське право і суміжні права».

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси.

Основна:

1. Гайдаєнко В.В., Іващенко А.В., Лисенко Г.М. Формування звуковимови у дітей дошкільного віку. – Кам'янець-Подільський, 2006.
2. Логопедія / За ред. проф. М.К. Шеремет. – К.: «Слово», 2010.
3. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. – К., 1997.
4. Олійник Г.А. Виправлення недоліків звуковимови й мовлення в учнів: Метод. Посібник / ред. О. Давидова, 1997.
5. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови у дітей. – К.: Рад. шк., 1983.
6. Соботович Є.Ф. Класифікація порушень звуковимови у дітей старшого дошкільного віку // Дошкільне виховання. – 1977, №1.

7. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2002, №3.

8. Соботович Є.Ф. Нормативні показники та критерії оцінювання мовленнєвого розвитку (у його лексичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2.

9. Соботович Є.Ф. Нормативні показники та критерії оцінювання мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2.

10. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / Укл. В.В. Тищенко, Є.Ю. Линдіна. – К. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. – 308 с.

11. Соботович Є.Ф. Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з вадами мовленнєвого розвитку // Дефектологія. – 2002. – №1.

12. Соботович Є.Ф. Концепція загально мовленнєвої підготовки аномальних дітей до шкільного навчання // Дефектологія. – 1997. - №1.

13. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

14. Тищенко В.В. Ієрархія фонематичних процесів в онтогенезі дитячого мовлення //Теорія та практика сучасної логопедії Випуск №4 – К.: Актуальна освіта, 2007. –С. 3-18.

15. Тищенко В.В., Рібцун Ю.В. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 5 років: Поради батькам. – К.: «Літера», 2009. – 128 с.

16. Тищенко В.В. Загальний недорозвиток мовлення: перспективи подальших досліджень // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Вип. XXIII в трьох частинах, частина 2. Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Медобори. – 2013. – С.260-268

17. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс. – К.: Актуальна освіта, 2007. –120 с.

18. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник. /Шермет М.К., Мартиненко І.В. –К.:КНТ, 2006.

Інформаційні ресурси

1. Департамент загальної середньої та дошкільної освіти МОН України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/departament/departament-of-secondary-andprimaryeducation/>

2.Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iitzo.gov.ua/biblioteka/>

3. <https://mromantika1.wixsite.com/mysite> Сайт-помічник для практикуючих логопедів та творчих педагогів!

4. <http://www.logopedia.com.ua> Український логопедичний сайт для логопедів.

5. <http://www.boltun-spb.ru> Логопедичний сайт "Болтунишка".

6. <http://azbukalogopeda.ucoz.ru> Азбука логопеда.

7. <http://logopedia.com> Сайт "Логопед".

8. <http://www.logoped.ru> Сайт "Логопед.ru".

9. <http://logopedu.com.ua> Клуб професійних логопедів.

10. <http://innagidkih.ucoz.com> Сайт для тих, кого цікавить логопедія.

11. <http://forchel.ru> Різна інформація для педагогів ДНЗ.

12. <http://govorishka.ucoz.ru> Говорливый ручеек. На сайті педагоги і вчителі-логопеди.

13. <http://logopedochka.blogspot.com> Логопедочка.

14. <http://logopunkt.ru> Логопункт.

15. <http://logopedi.narod.ru> Практична логопедія - сайт містить статті, методичні рекомендації, методичні розробки, сценарії логопедичних занять та ін.

16. <http://abetka-logopedka.org> Пропонується різний матеріал для логопедів, дефектологів, батьків.

17. <http://logoped.in.ua> Матеріали з діагностики та корекції вад мовлення, статті для батьків, описи дидактичних ігор.

18. <http://irina-logo.at.ua> Сайт для логопедів.